

**Discursul de recepție al domnului prof.univ. emerit dr. Alexandru Athanasiu cu
ocazia primirii titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității de Știință și
Tehnologie” POLITEHNICA” din București**

Elogiul operei ca atribut al creației.

Elogiul dreptului ca atribut al demnității umane.

Când vorbim despre valori, principii, angajamente, dedicație, sacrificiu, bătălii de idei, încheștări cu destinul, izbânzi sau chiar triumfuri, încercăm să ne înfățișăm pe noi -un autoportret *sui generis*- sau căutăm un personaj în care să ne identificăm. În fiecare din aceste ipostaze spiritul își află motivare și resort acțional de a se ilustra și, unind reflecția cu fapta, va aștepta validarea (acceptul) celorlalți în forma recunoașterii concretizată prin apreciere sau, dimpotrivă, prin contestare, respingere.

**I.PREMISELE DISCURSULUI SAU REGULILE DE ÎNFĂȚIȘARE ALE
IDEII-METODA LOGOSULUI-**

Dacă nu chiar axiomatic, oricum îndeobște acceptat sau doar acceptabil, discursul de recepție al unui astfel de titlu academic - o formă de „încoronare” științifică- se constituie într-un bilanț, ca modalitate de exprimare a unui parcurs de viață spirituală orientat de valori definite, principii exersate, ca și de felul în care acestea (valori, principii) și-au găsit „*adăpost*” în actele și faptele publice și științifice ale celui premiat.

Tentația autoportretului, ca început (debut) al egolatriei sau poate ca ilustrare a trăirilor încercate în timp și a modului în care ele au amprentat traseul biologic al autorului, este deseori, ireprimabilă.

În fond, metafora lui Pirandello din piesa „*Șase personaje în căutarea unui autor*” vine să susțină cu forță împrejurarea că numai actele și faptele memorabile ale indivizilor, comensurabile în dimensiunea lor valorică dau o fizionomie relevantă și, deci, recunoscutibilă traiectului biologic al persoanei.

Or, procedura acordării titlului de *Doctor Honoris Causa* este, în fond și de nestrămutat, dovada categorică a convertirii traseului biologic al persoanei într-o carieră înțeleasă ca desăvârșire spirituală. Numai așa individul măsurat prin datele de stare civilă devine și autor al propriului destin.

Așadar, a marca identității spirituale reprezintă un demers necesar, lămuritor și fondator pentru cel/ cea care se bucură de o recunoaștere din partea unei comunități umane, în cazul nostru al celei științifice.

Nimic, însă, în această lume, inclusiv creația în toate formele sale de exprimare, nu apare ca o generație spontană, *un deus ex machina*, ci este premisa sau consecința lungului drum pe care l-a parcurs cunoașterea în privința exteriorității și al interiorității ființei umane.

Suntem, inevitabil, moștenitori și, totodată, autori de moșteniri, într-un lanț de cauze și efecte, ilustrat de matricea deterministă a gândirii noastre care cerne neîncetat utilitatea de futilitate, în fiecare demers ce întreprindem.

Pentru acest motiv, elogiul trecutului, a faptelor notabile petrecute cândva și având efect ameliorativ în istoria cunoașterii, adaugă discursului nostru tonalitatea adecvată, așa cum modurile în muzică, minor/major, ambiencează sonoritatea notelor muzicale și ne dau confortul sentimentului de a fi părtași (mărturisitori) la o operă comună în sensul artei barocului ce a dezvoltat programatic teza creației ca *operum al tuturora*.

În fine, niciun discurs de recepție nu poate, în mod justificat, să ignore, să îndepărteze din conținutul său, evocarea viziunii autorului, a ideilor slujite de acesta, într-un cuvânt crezul acestuia, ca formă de a se dedica unor valori convertite în idealuri pe care le-a afirmat și urmat în decursul carierei sale.

Pe canavaua acestei idei, voi structura discursul meu, ținând seama de 3 elemente, autonome în ființarea lor fondatoare, dar organic legate în atingerea scopului demersului întreprins, și anume: identitatea spirituală a autorului (autoportretul); apologia maestrului (elogiul); idealul (viziunea și credința).

II. AUTOPORTRET

Identitatea științifică este, în principiu, marcată de suma ideilor la care am aderat, pe care le-am pus la lucrul analizei axiologice și care mi-au fost călăuze și străjeri pe drumul cunoașterii.

De aici, probabil, apare nevoia de a ne legitima științific, de a ne face cunoscuți lumii în care trăim, de a ne arăta chipul forjat la flacăra pasiunii sau la răceala rațiunii, umbrit de neliniștea îndoielii, de disperarea inutilității sau de captivitatea fricii de perisabil, într-un cuvânt de a ne exprima neliniștea la frontiera între finitudinea existenței noastre și durabilitatea în timp a creației.

Care să fie izvorul energetic ce ne împinge cotidian să provocăm ideile și nu doar să dăm curs intereselor, cum ne amintește Nicolae Steinhardt, să căutăm cu orice risc un adevăr posibil iar efortul demersului întreprins, să-l resimțim ca pe o gratificație și nu ca pe o povară?

Este, poate, cumva adăpostit zeul propriului *ego* ce-și caută cu febrilitate motivația existenței și lauda propriei fapte? Este, oare, creația o formă de raportare neîncetată la subiectivitatea autorului operei; un Dorian Gray care-și consumă transfigurarea spirituală „*cotrobăind*” în descrierea propriei personalități? Sau poate creația este acel Ulysse din scriitura lui James Joyce aflat într-o peregrinare neîncetată și care își află idealul cunoașterii prin experiment repetat și validare ideatică neîntreruptă.

În ambele sale ipostaze, creația și explicitarea ei, dobândesc o necesară și bine definită legitimare în procesul său de evaluare.

Poate, de aici, și nevoia pe care am resimțit-o de a schița un autoportret pentru a mă putea înfățișa domniilor voastre, acum și aici (*hic et nunc*).

De circa 42 de ani, frecventez spațiul spiritual, de cunoaștere care este Dreptul. Dreptul ca regulă (normă), Dreptul ca sistem formalizat de organizare a comunității umane, Dreptul ca drept subiectiv, Dreptul ca fundament al statului, Dreptul ca scop și măsură a justului.

În toată această călătorie a mea în lumea dreptului și a drepturilor, am căutat evidențierea compatibilităților noționale fondatoare (*ultima ratio*), a rațiunilor practice (*ratio utile*), precum și utilitatea supremă, ca și desăvârșirea ideatică absolută pe care „spațiul și timpul” juridic le pot dăruia ființei umane, ca individ născut liber, înzestrat cu rațiune și egal semenilor săi, așa cum îl descrie Alain Supiot.

Cu timpul, demersul ucenicului, ca și drumul învățătorului de mai târziu, nu au putut evita obstacolele din totdeauna pe care cercetarea dreptului și a structurii sale ontice le ridică în calea temerității călătorilor aflați în căutarea adevărului.

În acest registru evocator, este pilduitoare afirmația lui Nicolae Steinhardt, care urmându-l pe maestrul său în studiul doctoral, Julien Boncasse, privind pericolul așa-numitului romantism juridic întruchipat de subiectivism, sentiment, influență străină, confuzie a genurilor, aspecte pe care le acuză, opunându-le teza clasicismului juridic, recte prevalența rațiunii asupra experimentului fantezist, dreptul natural pozitivismului juridic, dreptul subiectiv idolatrizării corpului social.

Detașarea dreptului de scopul său primordial -ființa umană- cu derapajele cunoscute, induse de exacerbarea tezelor pozitivismului juridic promovat de Kelsen, reprezintă o cădere în „*păcatul*” transformării dreptului din instrument de emancipare umană și de potențare a demnității individului în formă de opresiune și de limitare drastică a condiției umane.

„Numai omul, ca expresie biologică și spirituală -așa cum ne îndrumă J.M.Trijeaud și M. Reale- este rațiunea de a fi a dreptului, cauza și destinatarul său” (citatul este preluat din Marius Dumitru Linte: *Nicolae Steinhardt, Despre întoarcerea tradiției juridice și a dreptului clasic*).

În domeniul Dreptului Muncii (și al securității sociale), în care am exersat cu pricepere dobândită în timp, regulile cercetării științifice am încercat cu reușite schimbătoare, să promovez anumite idei pe care am construit opera mea științifică. Am fost călăuzit, mai mereu, de valori și principii care mi-au ordonat enunțurile teoretice, concluziile de etapă și direcțiile de cercetare.

Într-o ordine, nu neapărat întâmplătoare, dar nici rigid imperativă, am crezut și continui s-o fac, în valori, precum demnitatea umană, egalitatea în drepturi, ca premisă a armoniei sociale, în libertate ca izvor al personalității umane.

Numai o societate în care indivizii își câștigă meritele prin rezultatele pe deplin comensurabile valoric ale muncii lor, dobândesc și prezervă aceleași drepturi în comunitatea în care trăiesc, exercită libertatea ca prerogativă juridic reunoscută și organic legată de matricea umană, poate genera un stat care să recunoască și să garanteze exercițiul drepturilor omului.

Aceste valori pe care le-am receptat în timp și însușit progresiv, cărora le-am dat credit necondiționat, mi-au călăuzit drumul în cercetarea științifică și, sper, ca până astăzi să nu le fi întors niciodată spatele și nici de acum înainte să n-o fac.

Chiar dacă, în mersul cotidian al societății, apar deseori accidente de traseu, premeditate sau nu, încălcări voite ale valorilor la care am aderat, rațiunea de a fi a unui cercetător dăruit, fără rezerve, adevărului științific, este aceea de a-și păstra crezul de a nu abjura. Creatorul autentic își ia în spate valorile și nu le abandonează niciodată. Cât de sugestivă este, poate, peregrinarea lui Leonardo cu tabloul Giocondei pe care îl ducea cu el prin toate locurile unde viața îl purtase!

Am încercat să dau substanțialitate și concretețe tuturor acestor concepte (valori, principii) elaborând anumite teze, inițiind contribuții normative și alcătuind opere academice.

Am conceput Dreptul Muncii ca pe un *corpus* de reguli care, pe de o parte, să exprime libertatea lucrătorului în alegerea locului de muncă, a profesiei, iar, pe de altă parte, să garanteze stabilitatea locului de muncă, nediscriminarea în accesarea unui post, dreptul la un trai decent etc.

Focalizarea legislației muncii în jurul noțiunii juridice de lucrător a reprezentat pentru mine unul din obiectivele prioritare ale demersurilor academice, dar și ale acțiunii de politică publică.

Controversa de idei, substituită astăzi în România, din păcate, cu bătălia intereselor partizane (uneori, chiar ilegitime) în jurul cuplului ideatic -capital, muncă- generează poziții publice antagonice pe care ar trebui să le analizăm doar din perspectiva aplicării mecanismelor de armonizare socială (incluziune, parteneriat, distribuție echitabilă și proporțională a resurselor, prevenirea accentuării inegalităților sociale, aport just la constituirea bogăției naționale a cetățenilor) și nu a acțiunilor de dislocare a statului, de încurajare a politicilor de fărâmițare a comunităților umane, de stimulare a apariției unor forme de organizare socială ce amintesc de rânduiala feudală și care, toate, își găsesc întemeiere ideologică în chiar unele procese ale globalizării piețelor și ale mondializării economiei.

Eficacitatea economică -element de măsurare a funcționalității unei societăți-, nu trebuie ignorată fiind o dimensiune ce ilustrează progresul unei societăți umane, dar ea nu trebuie să genereze excluderea din preocupările indivizilor a acțiunilor de protejare a drepturilor lucrătorilor, de asigurare a unui trai decent pentru aceștia, de garantare a unui mediu de muncă sigur și sănătos.

Spulberarea tezei autorității statului prin eludarea rolului său de terț garant al înțelegerilor juridice din societate și exacerbarea rolului contractului devenit instrumentul juridic idoneu pentru implementarea valorilor și principiilor economiei de piață au ca efect, în plan social, în opinia lui Alain Supiot, același efect pe care găurile negre ale universului îl au pentru materie.

O teorie întemeiată pe calculul de utilitate nu doar că determină o nouă excludere de tip colonial a unei părți din umanitate de la beneficiul resurselor Terrei, dar, în timp, va înstrăina individul de sine însuși, îl va deposeda progresiv de calitățile sale naturale, îl va transforma într-un străin în această viață iar procesul de robotizare poate fi începutul unui asemenea destin.

Istoria *docet*: când comoditatea societăților, lipsa lor de viziune privind organizarea viitorului au devenit manifeste, contaminând în proporție covârșitoare pe membrii acestora, s-a produs și dispariția acelor popoare.

Am rămas fidel concepției după care munca lucrătorului, independent de modificările aduse în desfășurarea ei ca urmare a introducerii noilor tehnologii, trebuie protejată în spiritul valorilor pe care se întemeiază drepturile nenegociabile ale prestatorului ei.

Tehnologia informației, rețelele de socializare nu trebuie să devină un alibi care să favorizeze „amputarea” drepturilor sociale, calificarea legislației muncii ca demodată, ci, dimpotrivă, ele trebuie să stimuleze cercetarea juridică, sociologică, psihologică în scopul identificării formelor celor mai adecvate pentru acomodarea drepturilor lucrătorilor cu specificul modului de prestare a muncii.

Diversificarea modalităților de organizare a muncii, precum și diversitatea de regim juridic ce însoțește munca nu trebuie să constituie pretextul diminuării garanțiilor juridice privind exercitarea dreptului la muncă. Dimpotrivă, în concepția noastră, „*un elan*” însuflețitor în direcția îmbogățirii patrimoniului de drepturi ale lucrătorului ar putea fi calea pe care să pășească legiuitorii de astăzi și de mâine, de aici și de aiurea.

Punerea în opoziție a capitalului cu munca este un reziduu mental cu rădăcini cognitive în realități economice și sociale revoluate. Generațiile din urmă, cele care ne-au precedat în ultimele 2 secole, au pus umărul la combaterea acestui proces inerțial al gândirii economice, iar reușita demersurilor întreprinse prin treptata recunoaștere a drepturilor lucrătorilor ca drepturi subiective, garantate de stat, în exercițiul lor intrinsec, este de netăgăduit.

Noi, ca și cei care ne vor succeda în ștafeta umanității, avem datoria de a depăși, în totalitate, abordările reduționiste, colorate de un partizanat excesiv, dacă nu chiar absurd, în procesul social natural și, deci, necesar de armonizare a capitalului cu munca.

Succesul în timp al civilizației contemporane al umanității de astăzi nu-l va asigura, neapărat, performanța tehnologică ci modul în care lumea își va ameliora matricea ontologică, își va domina instinctele, va progresa în libertăți, va fi virtuoaasă în actele și faptele sale și va acționa cu decență în exersarea bunului simț.

Prin aceste enunțuri, am încercat să creionez un autoportret. Dacă gândul nostru caută o legitimă comparație, un tip de referențial în arta picturii, putem afirma, cu un oarecare temei, faptul că autoportretul devine o prioritate artistică la o anumită vârstă a autorului -maturitate ori senectute- cu excepții, desigur, notabile dacă ne gândim, de pildă, la Albrecht Dürer.

Probabil că la această vârstă, reflecția asupra nouă înșine, în încercarea de a ne cunoaște mai bine, uzând de procedeu recomandat de Hegel al conștiinței care se autorefectă, devine un motiv suficient de puternic pentru a măsura cu acribie mărimea

reușitei și gradul eșecului din aventura vieții și pentru care apelul la autoportret poate furniza un testimonial, recte, o mărturisire.

III.ELOGIU

Am debutat în cariera universitară -fiind la acea dată judecător- în anul universitar 1980-1981, ca asistent asociat, iar din 16 februarie 1982 am fost titularizat pe bază de concurs în funcția de asistent universitar.

Parcursul meu didactic și științific a fost timp de 8 ani tutelat spiritual de Prof.dr. Sanda Edmeea Ghimpu, personalitate remarcabilă a lumii juridice românești și europene din acea vreme.

Profesor de excepție și om ales în registrul sufletesc și în ținuta spirituală, Prof. Ghimpu a știut să cultive în tânărul jurist și în novicele cadru didactic pasiunea pentru știința dreptului, dorința de perfecționare didactică dar și umană, eleganța comportamentului universitar, umorul etc.

Sanda Ghimpu a fost un spirit poliedric care combina acuratețea argumentării teoretice cu verva stilistică cuceritoare, apelul la constantele dreptului cu neostoită cutezanță a experimentatorului, ipostaza unui depozitar remarcabil al înțelepciunii juridice românești cu acțiunea vizionarului dreptului, asambla armonios calitățile unui magistru cu cele ale unui mentor fiind o călăuză de nădejde pe drumul meu de destin, ca și un mărturisitor, fără rezerve, al unei prietenii spirituale.

Profesor din totdeauna și pentru totdeauna, dăruit, prețuit și iubit de studenții săi, Sanda Ghimpu a știut să cultive în mine interesul și apoi pasiunea pentru Dreptul Muncii, ramură de drept în ordinea juridică românească ce-și căuta *illo tempore* legitimitatea fondatoare și utilitatea funcțională în rostuirea drepturilor și a obligațiilor lucrătorului.

A fost meritul precumpănitor al Prof. Sanda Ghimpu acela de a afirma și contribui la elaborarea tezei autonomiei Dreptului Muncii, concept în jurul căruia a strâns promoții de meritoși juriști care i-au continuat, în timp, crezurile, idealurile și, totodată, au înzecit eforturile pentru a da drept de cetate, necondiționat și inatacabil, Dreptului Muncii în sistemul dreptului românesc.

Dincolo de figura cercetătorului dedicat, cunoașterii științifice, a profesorului exigent, dar empatic cu sufletul studențimii, Prof. Sanda Ghimpu a reprezentat cu un talent indelibil figura creatorului de școală, a animatorului spiritual care adună oameni în jurul unor idei și care convertește abstracțiunea conceptului în țel concret de viață spirituală.

Creator de școală nu este o abilitate descrisă și documentată curricular, nici o sintagmă ce însoțește, obligatoriu, *tale quale*, ci o lăuntrică rezonanță care adună indivizii în jurul unei personalități, într-o împărtășire cu un ideal comun.

Prof. Sanda Ghimpu a fost, fără îndoială un creator de școală, iar bună parte din promoțiile de specialiști în Dreptul Muncii și-a făcut stindard științific din cultivarea ideilor, promovarea soluțiilor ilustrei profesoare.

Și chiar, dacă, ni s-ar opune argumente contrare ideilor noastre, vom rămâne statornici în convingerea după care durabilitatea și, desigur, valoarea științifică a unei opere stă, de cele mai multe ori, nu doar în soliditatea ideilor, eficacitatea soluțiilor, crearea unor noi domenii ale cunoașterii umane, ci și în alăturarea consimțită ideatic, în mod explicit, a reprezentanților lumii științifice în susținerea tezelor pe care unii creatori le-au promovat în decursul timpului.

Idealul lumii antice al școlilor de gândire filozofică, istorică, matematică, atât de bine surprins în elogiul platonician adus operei lui Socrate și transfigurat estetic în faimosul tablou al lui Rafael Sanzio -Școala de la Atena- ilustrează, în mod convingător, rolul diriguitor spiritual al conceptului de școală de gândire pe care profesorul autentic trebuie să-l aibă în vedere ca țel cotidian în exercițiul profesiei sale.

Adevărul științific, ca și metodele de a ajunge la el nu reprezintă doar ținte ale ameliorării lumii de dincolo de noi ori din lăuntrul nostru, ci și veritabile oportunități de a construi empatie între noi, solidarități într-o credință, atașament sentimental, acomodare comportamentală.

Existența unei școli de acest tip, fără ziduri și structuri birocratice, fără examene de absolvire, orare de activitate și cataloage de prezență formală, dar cu examene permanente ale conștiinței trează, vigilentă la adevăr și la onestitate acțională, va genera în noi, cei care căutăm „salvarea” rostului final al omnirii în cunoașterea științifică, sentimentul stenic al utilității propriei existențe, deși purtăm „povara” temporalității prea scurte a vieții.

Apologia sau apărarea, conform etimologiei grecești, a ideii de școală, ca și a profesoarei mele Sanda Ghimpu o consider a fi o datorie pe care încerc să o îndeplinesc cotidian pentru că așa cum ne place să ne legitimăm, deseori, cu rădăcinile noastre biologice, tot astfel, a evoca pe cei care ne-au precedat în spațiul cunoașterii științifice reprezintă un gest de reverență minimală și, totodată, de apartenență identitară.

IV.CREZ

Orice parcurs științific nu poate debuta și, cu atât mai puțin, continua fără convingeri ferme, valori morale solide, apel la metode de cercetare validate științific (idei clare și distincte după formula carteziană) etică în valorificarea rezultatelor cercetării.

În întreaga mea activitate științifică am urmat, uneori, exersând o anumită îndoială sau resimțind, chiar, teamă ideea adevărului așa cum îl percepeam alăturând, totodată, juridicului moralitatea, fără excese caricaturale, dar și fără dispensă.

Am considerat lumea muncii ca pe o expresie firească și organic constitutivă a originalității (unicității) ființei umane, întrucât munca nu este doar sursa eventualei supraviețuiri ori a bunului trai, un concept ce se împerechează doar cu verbul a avea, ci este, necondiționat, substanța obligatorie a existenței, descrierea cea mai convingătoare despre ființa omului, reperul său identitar și esențial.

Chiar dacă Biserica Catolică a pus la index munca după slova Genezei pentru că omul a încălcat înțelegerea divină și mult timp munca a fost considerată o pedeapsă, timpurile moderne, odată cu iluminismul și cu mișcarea socialismului utopic au considerat munca drept blazonul de noblețe al ființei umane, determinând o schimbare radicală de atitudine chiar în lumea catolică prin adoptarea Enciclicei Rerum Novarum a Papei Ioan al XXIII-lea.

De altfel, un remarcabil jurist Marcel Pierre consideră munca drept „*o însușire naturală care umanizează lumea și zeifică omul*”.

Pornind de la aceste premise conceptuale, am socotit Dreptul Muncii ca receptând în conținutul său principial toate drepturile și obligațiile partenerilor de muncă, fiind îndreptarul normativ idoneu pentru a calibra, cât mai judicios, echitabil, rolul fiecărui individ în procesul de creare a armoniei sociale, ca și în cel de susținere a progresului societății.

Obiectivul esențial și, totodată, prioritar al politicilor sociale trebuie să fie cel al unei cât mai largi enumerări de ipoteze normative vizând toate formele, inclusiv cele de dată recentă, de prestare a muncii, mai ales, ținând seama de impactul noilor tehnologii asupra relațiilor de muncă.

Comunicarea prin Internet, utilizarea rețelelor de socializare într-o gamă largă de activități au modificat radical comportamentele individuale și sociale, „forjând” o nouă psihologie socială și au creat, totodată, forme noi de prestare a muncii ce ies din „corsetul” reglementărilor legale în vigoare.

Munca la cerere (*on demand*) sau cu zero ore, prestarea partajată a muncii pentru mai mulți angajatori (*sharing employee*), segmentarea locurilor de muncă prin împărțirea normelor întregi în fracțiuni de normă, înmulțirea artificială a numărului de contracte „*part-time*”, telemunca și munca la domiciliu, munca intermediată de platformele electronice etc. sunt provocările prezentului și reclamă adaptarea rapidă a regulilor Dreptului Muncii la realitățile pieței muncii.

Pentru acest motiv, consider că este inevitabilă regândirea matricei juridice aplicabilă raporturilor de muncă de așa natură încât scopul legislației muncii -garantarea multiformă a statutului juridic al lucrătorului- să-și găsească deplină și, de dorit, desăvârșita acoperire în norma de drept.

Cu alte cuvinte, Dreptul Muncii trebuie să-și schimbe înfățișarea, să acomodeze regula juridică la exigențele decurgând din utilizarea noilor tehnologii și să pună în aplicare *un corpus* de valori și de principii care să faciliteze încorporarea acestor forme de muncă în substanța sa fondatoare garantând, astfel, accesul tuturor lucrătorilor independent de forma de prestare a muncii la o protecție juridică explicită, extinsă și efectivă reglementată prin norme imperative.

Lucrătorii, în toate ipostazele noi de prestare a muncii generate de aplicarea noilor tehnologii trebuie să beneficieze de o legislație care, atât la nivelul dispozițiilor de principiu, dar și al situațiilor concrete și speciale să le garanteze, cel puțin, următoarele drepturi fundamentale: dreptul la muncă, libertatea muncii, scuritatea și sănătatea la locul de muncă, dreptul la odihnă și concediu de odihnă anual plătit, tratament juridic egal, fără discriminare bazată pe sex, naționalitate, handicap, dreptul la asociere în sindicate și alte organizații profesionale etc.

Totodată, legislația muncii de astăzi și *a fortiori* cea de mâine trebuie să-și extindă aria de competență normativă și asupra acelor activități aflate la granița muncii subordonate cu cea independentă.

Numitorul comun pe care urmează a se întemeia viitoarea legislație în domeniu trebuie să-l constituie prestarea muncii, iar ordinea juridică nu poate rămâne „*insensibilă*” la mutațiile ce au loc astăzi pe piața muncii.

În fond, cele 20 de recomandări ale Uniunii Europene din anul 2017 privind Europa Socială se circumscriu afirmațiilor noastre dând un credențial puternic de revigorare a dimensiunii sociale a Uniunii Europene afirmată începând cu Tratatul de la Amsterdam (1997).

Fără asigurarea unei armonii sociale, reale și durabile, probată și ameliorată continuu prin politici publice focalizate prin scop și certificate prin validarea

mijloacelor utilizate, Europa unită va genera în continuare inegalități sociale, va adânci discrepanțele economice între cetățenii săi, lipsind astfel politicile de convergență, de credibilitate în percepția publicului.

Revine experților în domeniul Dreptului Muncii datoria de a participa la conceperea unor mecanisme noi prin intermediul cărora să fie facilitată distribuția justă a venitului național, asigurată stabilitatea financiară a serviciilor sociale, bugetarea eficace și echitabilă a prestațiilor de securitate socială, stimularea unui număr cât mai mare de persoane apte de muncă și, cu precădere, a tinerilor de a participa activ pe piața muncii.

Pe de altă parte, apreciez că drepturile lucrătorului nu trebuie „*abandonate*”, în exclusivitate, negocierii colective și, cu atât mai puțin, celei individuale, întrucât așa cum se remarcă în doctrină, teza contractualismului, ca falsă expresie a libertății individului, nu face, în ipoteza ce analizăm, decât figura cioclului ce asistă la decesul drepturilor lucrătorilor.

Teoria contractualismului, în esență o pârghie juridică utilă în procesul de globalizare a piețelor, poate deveni cu sprijinul unei părți a doctrinei civiliste piatra tombală a Dreptului Muncii.

În ce mă privește, voi rămâne statornic în convingerea privind constituționalizarea drepturilor lucrătorilor și calificării lor juridice ca drepturi fundamentale ale omului și, chiar mai mult, deși în opoziție cu o parte a doctrinei și jurisprudenței române și străine, le voi considera ca fiind drepturi jurisdicționabile.

Bătălia recunoașterii dreptului la muncă ca drept al omului continuă și chiar numai această chestiune controversată reprezintă un temei suficient de puternic pentru a ne mobiliza științific cotidian în scopul consolidării apartenenței dreptului la muncă la familia drepturilor fundamentale ale omului.

Cred și cu mai multă tărie, după toți acești ani trăiți în vecinătatea ideilor juridice, dar și a oamenilor care le-au și le întruchipează că dreptul și, cu atât mai mult Dreptul Muncii, nu sunt expresia neutră a unei normativități „*aseptice*” structurată ierarhic, așa cum încerca să ne convingă Kelsen (istoria nazismului l-a contrazis dramatic) și nici o sursă creatoare de emoții, de privilegierea sentimentului sau instinctului colectiv ci, dimpotrivă, el este expresia rațională a conservării umanității, a demersului de promovare, a libertății, egalității, solidarității, într-un cuvânt, al demnității umane.

Iar demnitatea umană este conform doctrinei drepturilor omului un drept din categoria *work in progress*, respectiv un concept al unui drept fără limite definitive în privința conținutului, precum și a prerogativelor de realizare și ce are ca scop afirmat

atingerea unui obiectiv tot mai înalt în cadrul unui proces bazat pe legitimitate și guvernat de prevederi legale.

Drepturile sociale nu trebuie să aibă limite juridice apriorice, întrucât ele cunosc o dezvoltare continuă, așa cum nici creația umană nu-și limitează mijloacele de exprimare și nici credința religioasă nu-și pune opreliști.

Umanitatea în ansamblu, creație divină pentru mulți dintre noi, nu poate avea ca scop de reflecție, de atitudine și de acțiune decât parcurgerea mai sigură, mai directă și mai bine a drumului spre Creator sub aspectul desăvârșirii lăuntrice și a respectului valorilor autentice.

Sumarizând parcursul existenței mele de până acum și încercând să deslușesc rostul alegerilor pe care Povidența mi le-a pus în față pentru a avea posibilitatea de a recurge la Liberul arbitru;

Încercând cu voință reînnoită să găsesc în actul cotidian de viață mesajul bucuriei de a trăi și faptui am găsit fericirea abia atunci când pierdusem speranța că există.

Dar pe lângă împlinirile individuale, fiecare din noi este dator să lase celor ce ne succed o mărturie sinceră și convingătoare despre ce am dorit să fim, în ce valori am crezut și cum am închipuit binele și dreptatea.

La aceste întrebări exprim un posibil răspuns, desigur, sub zodia condiționalității perpetue ce însoțește, în mod firesc, zestrea noastră de subiectivitate.

Acest răspuns sună așa:

dacă vei ști să obții echilibrul în viață, metabolizând succesul prin considerarea lui ca efect al trudei oneste continue și țintind desăvârșirea condiției umane;

dacă vei transforma umanitatea dintr-un cumul de emoții și trăiri în *gesta* animate de credință statornică în idealuri nepermeabile la idoli și la idolatrie;

dacă vei primi și accepta înfrângerea privind în oglinda conștiinței de sine fără a căuta vinovăția în afara ta;

dacă vei onora viața ta prin muncă utilă pentru comunitatea în care trăiești și îți vei ameliora ființa spirituală prin exercițiul permanent al solidarității, al echității și al bunului simț;

dacă vei încerca să faci pentru ceilalți binele pe care îl dorești pentru tine și pentru cei apropiați ție;

dacă nu vei cere și nu vei obține favoruri pentru serviciul public îndeplinit, considerând precum Lucius Quinctius Cincinnatus că ți-ai îndeplinit doar o civică și onorantă îndatorire față de țară;

dacă în fiecare zi vei avea un gând bun, vei spune o vorbă bună și vei săvârși o faptă bună, așa cum ne povățuiește un înțelept din vechime.

Ei bine! Atunci vei fi găsit rost și împlinire rodnică vieții tale, însoțind-o cu următorul îndemn:

Alege fapta bună ca lecție magistrală de viață;

Încrede-te în muncă, singura bancă ce nu va da niciodată faliment;

Iubirii dă-i tihna plăcerii irepetabile.

17 mai 2024, Pitești